

Entrevista a Josep Alert

Visat núm. 16
(octubre 2013)

per [Sara Serrano Valenzuela](#)

Josep Alert és llicenciat en història, gestor cultural i membre de l'Associació Memòria i Història de Manresa. És el coordinador de l'Any Amat-Piniella, i hem parlat amb ell per conèixer més de prop què ha significat aquest centenari i quin és el balanç que se'n pot fer a les acaballes de l'any.

Què considera essencial a l'hora de promoure la figura de Joaquim Amat-Piniella, és a dir, quin és el missatge més important que cal donar sobre l'escriptor?

Malauradament, partim de la base que Amat és un dels oblidats de la nostra cultura i la nostra literatura, però no hi ha dubte que és un referent literari i ètic que cal reprendre. Per què ha estat apartat? Perquè el fet de no ser un país normalitzat comporta que pel camí ens hàgim deixat personatges tan importants com ho és aquest escriptor. L'objectiu principal és que Catalunya es faci seva la figura d'Amat.

El centenari ha tingut tres eixos: un de divulgatiu, un de participatiu i un de simbòlic. Un dels plats forts ha estat, sens dubte, l'exposició «Joaquim Amat-Piniella: escriure contra el silenci» o la versió teatral de la novel·la *K. L. Reich*. L'objectiu final d'un centenari com aquest és bàsicament que l'obra de l'escriptor trobi el seu lloc al costat de grans autors, com ara Levi o Semprún, que ho han aconseguit en els seus països d'origen, i que es promoguin tantes traduccions del nostre autor com en trobem d'aquests escriptors.

Com veu la memòria d'Amat en l'entorn local, creu que l'escriptor és reconegut o bé no es coneix realment? I en l'àmbit català en general?

Estic segur que en l'entorn local, Amat ha reforçat el seu paper d'icona. Penso que la gent ha de conèixer el nom de l'autor, com a mínim. En part, això s'ha aconseguit a Manresa gràcies a moltes entitats, a banda del centenari, que hi han col·laborat d'alguna manera. L'exemple més clar és l'escultura del Casino que ha promogut l'Òmnium.

En l'àmbit de Catalunya, encara tenim una assignatura pendent. Les institucions haurien d'implicar-s'hi molt més del que han fet, tot i que el context no acompanyi, ja sabem que el context mai no acompanya. Amat-Piniella ha de formar part de la pròpia història del país, i cal treballar molt encara en aquest sentit. Per aquesta raó és important que l'exposició s'hagi inaugurat ara al Museu d'Història de Catalunya aquesta mateixa setmana, perquè caminem en aquest sentit.

De quina manera aquest programa d'actes haurà col·laborat a propulsar la memòria d'un escriptor que encara cal promoure?

El centenari ha intentat desvetllar sensibilitats. Amb tota la modèstia del món —perquè els recursos han estat molt pocs—, s'ha intentat anar per aquest camí. El que ens agradaria és que la commemoració marqués un abans i un després, que hi hagués una presa de consciència per part de les institucions i del món educatiu. Alguna cosa ha començat a canviar en aquest sentit, no s'han dut a terme actes espectaculars, però això també és una garantia perquè el que s'ha fet encaixa i va endavant cap a l'objectiu final.

L'any commemoratiu ha seguit dos trams: d'una banda, un camí a Manresa que ha servit de retrobament entre l'escriptor i la seva ciutat i, de l'altra, un tram que es concentrarà a Barcelona, ciutat que és la plataforma ideal per projectar la figura d'Amat en l'àmbit de país. A part, hi ha una exposició itinerant sobre *K. L. Reich* —coproduïda per l'Ajuntament de Manresa i el Memorial Democràtic— que està viatjant per diferents equipaments culturals de Catalunya, a través del consorci Biblioteques de Barcelona i la Diputació de Barcelona, per mitjà de la seva xarxa de biblioteques i museus. Posteriorment, n'assumirà la itinerància el mateix Memorial Democràtic.

Ara bé, a mi m'agradaria que aquest centenari també servís perquè Amat no sigui només conegut per *K. L. Reich*. Hauria de servir per fer-nos adonar que és un escriptor amb una obra molt interessant, que s'està reeditant, s'està redescobrint i que no ha de quedar reduïda únicament a la novel·la concentracionària.

Ben entrats en el mes d'octubre, podríem començar a fer balanç dels actes que s'han inclòs en aquest any commemoratiu?

Com dèiem, és important que s'hagin començat a desvetllar consciències. A Manresa s'ha aconseguit anar més enllà dels cercles culturals i intel·lectuals —un mèrit que no només és del centenari— i, al marge d'aquest fet, també s'ha anat més enllà en termes territorials: en són exemples el programa entorn d'Amat que s'ha organitzat a Castellar del Vallès o els actes que ha celebrat l'Òmnium de Girona.

Però si fem balanç, també cal parlar dels punts febles. Una cosa que ens hauria agradat, i no s'ha aconseguit, és que es produís un documental sobre Amat-Piniella i que l'hagués fet TV3, perquè Joaquim Amat-Piniella s'ho val. També hauríem volgut trobar una major presència de l'obra a les llibreries —*K. L. Reich* n'és l'excepció. És terrible lluitar per l'obra d'un escriptor, quan és difícil trobar-la a les llibreries. Un altre punt en contra, recordem, és que la novel·la havia estat lectura prescriptiva a batxillerat i que no s'hagi aprofitat el centenari per recuperar aquest paper. És molt trist, però esperem que tornarà a ser al lloc que li pertoca.

En definitiva, per molts simposis o exposicions que fem, cal una feina posterior que no és a les nostres mans per donar-lo a conèixer. Tot i així, nosaltres en fem un balanç molt positiu i esperem encara fer la cloenda el 29 de novembre, amb el trasllat a Manresa de les restes d'Amat i la seva segona esposa; un acte amb una forta càrrega simbòlica, que representarà el retorn a la seva ciutat d'un escriptor que es va veure forçat a allunyar-se'n i que en una ocasió, l'any 1960, fins i tot va ser-ne expulsat, en un gest d'escarni que li va causar un profund sentiment de dolor. Amat descansarà per sempre més a Manresa i, d'aquesta manera, es tancarà un cercle.

